

KEGLEVICH GRÓFOK MINT KÖLTŐK.

Gróf Keglevich István kistapolcsáni kastélyában lévő levéltára átvizsgálása közben több érdekes XVII. századbéli levélre akadtam, melyeket, számszerint 20 darabot, Keglevich Miklós írt gróf Czobor Évához, ki később neje lőn; ezek egyikében egy névrejítő onomasticon verset találtam, melyet azon hitben, hogy némi irodalomtörténeti beccsel bír, alább közlök.

A levelek mind 1660 évszámmal vannak keltezve, több helyről, és mint tartalmukból kitűnik, azon időből, midőn már a szerelmi viszony bensővé vált közöttük; — sajnos, hogy a grófnő leveleire nem akadhattam a levéltárban.

Ezen Keglevich Miklós, a családban e néven második, 1687. aug. 4-én nyerte a grófi címet; elődei csak bárók voltak, s állítólag Skender bégától veszik eredetöket; okmányilag azonban csak Péter horvát bánig vihető vissza a családfa. E kérdés eldöntése talán csak a levéltár áttanulmányozása s feldolgozása után lehetséges.

Leveleinek inkább nyelvészeti, mint történelmi becsé van, mert azon levél kivételével, melyet a rakamazi táborból ír augusztus 14-én, alig van bennök a történelmet érdeklő dolog, s így csakis az akkori irány feltűntetéséül szolgálhatnak. E tekintetben pedig igen érdekes. Ilyen először a Dobráván 1660. január 3 án kelt következő levél:

Holtig való köteles alázatos szolgálatomat ajánlom kgk mint kedves szerelmes édes Hugom Asszonynak Istentől kívánok kgk sok szerencsés új esztendőket kedvesen érni, és vígan is elmulatni, ez jelen valóban pedig mind azokat a jókat meg adatni, kit kgd maga, és gyönyörűséges szívecskéje kíván, és óhajt.

Hogy eddig kötelességem szerint kedves, édes, szerelmes Hugom Asszony kgdet levelem által, meg nem látogattam, és nem udvaroltam, alázatosan kegyelmet kérek fejmemnek s kérem ne tulajdonítsa vétkül, s parasztságomnak, avagy restségemnek, hanem az egy ritkán(?) való írásban feltalált alkalmatosságnak s nekem pedig szívbeli fájdalomnak és nagy szerencsétlenségemnek, hogy nem mindenkor írhatok az én szerelmes Évikámnak, az mikor akarnám, de mégis könnyebb volna én szívemnek bár csak levelemet küldhetném gyakrabban kghez édes kedves Hugom Asszony, noha bizony inkább örülnék annak, hogy ha magam jelenlétével szolgálhatnék, és udvarolhatnék kgk, és az mi szívemben vagyon magam jelenthetném meg, de mivel ezeket az több szerencsétlenségemnek tulajdonítom és közéje számlálom és türelmes szívvel szenvedem. Hanem kérem felettébb kgdet édes szerelmes

Hugom Asszony, hogy az maga egészségére legyen gondja, melyről engemet gyakorta tudósítson, mert nekem kedvesebb hírem soha nem lehet, mintha én az én szerelmes Évikám egészsége felől, jó, és öröndetes hírt hallhatok, én mind eddig a kgd szolgálatára tűrhetőképen voltam, szerencsés beérkezésemet is kgk értésére adom, mert Istennek hála minden alkalmatlanság nélkül érhettem meg az ünnepek előtt egynehánynap, az ünnepekben pedig Muskonné Asszonyomnál ő kgynél voltam, több atyafiakkal együtt, az kik noha nem mind ismerik kgdet, de igen nagy és jó emlékezettel voltak kgd felől, és csak alig várják hogy láthassák kgdet, kik kgk az által mindnyájan szolgálatokat ajánlják, csak tegnap érkezvén meg attul a szép compániától, egyedül csak kgd héjával valánk, noha maga személye szerint kgd messze volt, de elmünkben és emlékezetünkben gyakorta forgott, és volt nálunk jelen kgd. A többi között Muskonné Asszonyomnál, az ki remélem jövődében is mint édes anyja leszen kgk. Több írásommal immár nem búsítom kgdet, netalán tán terhelném vele kgdet, hanem kérem azon az én szerelmes Évikámat, vegye jó néven ez kis írásomat, méltóztassék, és ne nehezteljen nekem is írni, és kívánta egészsége felől tudósítani, s engem pedig gráciáiban befogadni, és szívemben gyomlálhatatlan beplántálva tartani méltóztassék, én pedig kevés szóval míg élek maradok kötelese, híve és szolgálja Keglevich Miklós.

Nem kevésbé jellemző a Sefinben (?) 1660. január 17-én kelt levél, a mely így hangzik:

Szóbeli köteles szolgálatomat ajánlom kgk édes szerelmes Hugom asszony, Isten kgdet, minden kívánsága szerint való jókkal megáldja, szívből kívánom.

Ez elmúlt napokban írtam vala kgk, de nem tudom jutott-e kgk kezéhez levelem avagy nem, melyre szívből várnám válaszat kgk és kgd egészségéről jó hírt hallanom, melyet Isten szerencsésen hosszabbítsa nekem vigasztalásomra, én az kgk szolgálatára még eddig tűrhetőképen voltam, itten pedig egy héten vagyon immár hogy mulatom a farsangot, sok szép compániával együtt, mely compániát tudom kgk nem szükséges meghívni, mert, maga is tudja kgk kicsoda (kik kgk mind fejenként ajánlják szolgálatokat), valami lakodalmat szolgáltatott Endrődi Miklósné Asszonyom, vigságára gyülekeztünk volt ide, kgd is elég emlékezettel volt nálunk, csak azon fájt szívem, hogy az én szerelmes Évikám jelen nem volt, kiből kívántam volna, hogy gyönyörködött volna szegény fejem, mert édes szerelmes Évikám, ki nem írhatom mely nehéz, hogy ily messze vetett a gonosz szerencse attól, kit óhajt én szívem, bárcsak egy hétben egyszer láthatnám az én lelkecskémet, ki engem kötelezett meg, avagy bárcsak gyakrabban jelenthetném meg szóbeli fájdalmimat.

Kérem azon alázatosan kgdet messze létem miatt, kgd ne feledjen sőt említsen, és az maga kegyelmében tartson, bárcsak levelelével s egynehány betűvel néha-néha vigasztalni méltóztassék szomorú fejemet. Édes szerelmes hugocskám, nem tudhatom még bizonyosan a farsang utóljára mehetek-e a kgd szolgálatjára vagy nem, ki bizonyosan nem kicsiny szívbeli fájdalomra történnék, de ha úgy hozza a szerencse, talán találok kegyelmet az én kedves gyönyörűséges Évikámnál, mert igazán írva, számtalan dolgaim vannak, kik elmulattathatlanok. Oh édes kedves Évikám, de ha csak harmadnapj járó föld volna köztünk, bizony se kik, se mik, se semmi meg nem tartóztatna a te szép szemeidnek udvarlásától. Hanem végezvén leveletem, ajánlván kegyelmedben fejemet, engedje Isten lássam kgdet egészségben, mikor láthatom, ezen levelem is találja kgdet szerencsés órában, szívből kívánom. En pedig kkg, mind holtomig maradván az én szerelmes Évikám kötelezett szolgálja s rabja

Keglevich Miklós.

Mint e két levélből — a többi kevés változással majd mind ugyanazt tartalmazza — látszik, hogy az akkori szerelmesek nem ömlengtek, mint mai nap, holdsugárról, csalogánydáról stb., hanem egymás egészsége felől tudakozódtak, mert az volt nekik a legkedvesebb levél, mely jó egészségi hírt hozott, s csupán arról panaszkodik szerelmestünk, hogy a gonosz szerencse távol vetette őt az ő édes kedves szerelmes Évikéjétől, s nem udvarolhat neki személyesen.

A rakamazi táborból kelt levélben egy régi magyar közmondás is előfordul, mely annyiban érdekes, hogy egy főúr alkalmazza önmagára: „Isten kegyelméből okvetetlen ennek a hónapnak 16. napján meg akarok indulni, a kegyelmed szolgálatjára és udvarlására (de mivel szegény ember szándékát, boldog Isten bírja, régi példabeszédként) énnekem is szándékom kénytelenségből megváltozott, kit a többi szerencsétlenségim közé számlálok, mert az én szerelmes hugocskám szolgálataira mikor menni akartam, akkor a mostoha szerencse meggátolta én kívánt útam; hja bizony szívem nem kicsit fáj, magam is nem keveset búsulok, hogy mindenképen immár el is készültem, harmad vagy negyed nap alatt meg kellett volna indulnom, érkezik Palatinus uram ő nagysága parancsolata, hogy minden úr személye szerint táborba menjen. Isten, édes szerelmes Évikám énnekem is el kellett mennem, mikor legyen visszatérésem csak a jó Isten tudja, mert immár mind beljebb-beljebb megyünk a törökök földjére, hazánktól pedig tovább, mint járunk oda csak Isten tudja; én ide csak tegnap érkeztem, bizony nagy kedvetlen, de nem tehetek róla, hanem édes szerelmes Évikém ne feledkezék kegmed én rólam igaz szolgáljáról, imádkozzék is kegmed

érettem, talán szent Mihály nap után megindulhatok, ha Palatinus uram ő nagysága elbocsát, kéredzeni fogok ugyan, ha mit használni fog . . .“ stb.

E sorokból látjuk, hogy Keglevich Miklós azon hadtesthez volt berendelve a Tokajban levő Wesselényi nádor által, melyet Leopold Souches tábornok alatt küldött a Tiszához, hogy a II. Rákóczi György halálával rá visszaszálló Szabolcs és Szatmár megyéket vegye át, s mely tábor később Rakamaznál vesztegelt, mialatt a török Nagyváradot elfoglalta.

A május 9-én Tornáról kelt levelében panaszkodik, hogy nem kap választ levelére, s hírt az ő Évikéje egészsége felől, s jelentvén, hogy ő egészséges, így folytatja: „csak hogy a sok hadakban és táborozásokban torkig uszunk itten, tiszántul fekszik az egész török tábor, a vezér Debrecenben maga személye szerint beszállott, a német tábornak is egyik része immár elérkezett, kik miatt édes szerelmes Hugocskám Cháky Pál uram lakodalmára sem mehetek, ennek kezdetét és kimenetelét meg kell várnom és látnom, innen addig lehetetlen indulásom, ki miatt nem is kevés kárt vallunk, ide is a mi kevesünk van ide, azt is kordéba nem hagyhatom . . .“ stb.

Cháky Pál uram lakodalmát majd minden levélben említi, de úgy látszik, bár mennyire is vágyódott azon jelen lehetni, a sors megakadályozta abban.

Szept. 19-éről Ujhelyből kelt levelében a többi közt ezeket írja: „A hintó édes hugom asszony drágább ugyan, hogy sem kívántam volna és hogy ha az úr magára vállalta volna, de a mennyivel ez drágább még annyival szebb is sokkal és olcsóbban vettem három száz forinttal, hogy sem a ki csináltatta, egy jó akaró barátom az az én, és a kegyed kedveért adta ide, látván mindenektől elhagyatván, akart ezzel is kedveskedni. Hanem édes szerelmes hugocskám, a mely hámost látam Holicsban Aranyasy uram kezénél, ennek a szolgálknak adja kegyed kezére, mert meg kell újítani, ottan pedig nem tudnak hozzája A szerkes lovakra is csináltattam valami fékeket, ha készek, adassa kegyelmed azokat is ezen szolgálknak . . .“

E levél ezen pontjából azt vélem, hogy ez időben már az ő lakodalmokhoz közeledtek, s a hintót is arra készítették, s e véleményt megerősíteni látszik a következő levél, Óvárról október 17-éről keltezve: „Igaz szívvel míg élek szolgállok kegyelmednek édes kedves hugom asszony, Isten minden jóval áldja meg kegyelmedet szívből kívánom édes szerelmes hugocskám. Isten kegyelméből tegnap ide érkeztem, a hol a kegyelmed levelét is találtam. A szoknyákat immár elvitték volt, mikor ide érkeztem, mindazonáltal az Erdődy kisasszonynak is úgy tetszett, hogy előbb küldjem kegyelmedhez, az arany mív is ottan volt a

szoknyák közt, noha azt nem akartam most oda küldeni, ha úgy van immár nem tehet róla. Hadadiné asszonyomnak mindjárt írtam. Édes szerelmes hugoskám, püspök uram valahogy valamint véli, nem tudom, de énnekem bizonyosan, mondták, hogy csak azt kívánja, ez a te kedvedért édes Évikém nem csak azt cselekednem, hanem többet, megvállik mit fog használni. A szolgálma, hogy mulatozott, vagyon gondom, több holmi panasz is vagyon rája. Az inasnak halálát csak itten értettem, bizony bánom édes hugoskám, hogy meg nem írta kegyed, ha így történt nem tehetek róla, noha bizony felettébb igen búsulok rajta, a történt dolgon is, de inkább már némely emberek nyelvétől inkább tartok, de az olyan szerencsétlenségek nem csak én rajtam történtek, másokon is estek, eshetnek is. Tudom azt édes hugoskám, hogy kegyelmed elég holmi galibákat hall, én is bizony elég tökéletlenségeket, és hazugságokat értettem, melyeket felőlem költöttek, de mindezeket csak Istenre hagyjuk, megérjük még azt, hogy a rossz embereknek megáll még a nyelvek, mindezekről édes hugoskám, Isten szembe juttatván kegyelmeddel, szóval bővebben.

Ezután érdemesnek talállok még egy levelet idézni, Tornáról máj. 4-től kezdve, a mennyiben a folyó írás között néhány versre is akadtam.

„Köteles szolgálatomat ajánlom kegyednek én édes szerelmes hugoskám, Isten kedvet minden kívánta szívécskéje szerint való jókkal teljes életében megáldja, én is tiszta szívből kívánom.

Szerelmes Évikém panaszkodhatnám ugyan én mostanság az én kedves hugoskámra, hogy annyira megrestelkedett, és elfeledkezett igaz hű szolgájáról, nem gondol immár én velem az Evike (patientia) nem tehetek róla, hanem immár el indulok, megbeszélem nyavalyámat, Dianának mondom:

Vala nekem egy kegyesem,
Megfeledezett rólam szerelmesem,
Megirigylé gonosz szerencse,
Elszóla tőlem mint hamis irigye,
Nem jutok én már annak eszébe,
Se az én Évikámnak szívébe,
Nem tudom miért vadult el tőlem,
Holott szolgáltam neki igen híven,
De lágyuljon kérlek keménységed,
Ne legyen mint erős kőszikla szíved,
Vedd szolgádat kegyelmedben,
Írj neki s plántáld szívedben.

Édes szerelmes hugoskám, honnét ily idegenség, ennyi időtől fogvást egy betűcskéjét sem látván kegyednek, bizony nem kicsiny idegenség, holott nem ez vala az fogadása; én bennem talán nem volt ugyan fogyatkozás még eddig, látom hogy én addig ezen a földön, majd meg is halhatnék, a minemű állapotban

vagyon most ez a föld, még kgd levelét látnám, és tudósí-
tathatnám kgdet magam állapotjáról. Édes gyönyörűséges hu-
gocskám írjon kgd, vigasztalja kgd leveleszkéjével keserves
életem, hadd, örvendjék bennem elbúsult szívem, hogy ha az én
szerelmes Évikémet nem láthatom is, de az ő gyönyörűséges
nevecskéjét látván is viduljon szegény fejem, mert szerelmes édes
Évikém, ha lehetne hiszen repülnék hozzád, mert mint szomjuzó
szarvas siet a szép csorgó patakhhoz, úgy óhajt én szívem az
én egyetlen egy vigasztalóhoz. De mit tehetek vajha az
hamis irigy szerencse, ily távol vete az én édesemtől, úgy ha
megfoghatnám, bizony megkínoznám . . .“ stb.

Legérdekesebb azonban a Tornán 1660. június 21-én kelt
levél, melynek, külcímét is ide teszem: „Tekintetes és Nagyságos
gróf Czobor Éva kisasszonynak ő kegyelmének, nekem kedves
szerelmes hugocskámnak ő kegyelmének adassék híven kezébe.
Cito (négyszer!)“ A levél így végződik: „Maradtam neki míg
élek, igaz hű szolgálja, ez versecskéekkel, melyeket
tiszt szívből írt egykor Keglevich Miklós.“

S épen e „versecské“ tesz e levelet becsessé. A fájdá-
lom, csonka költemény, melynek még meg van jelölve nótája
is: „Háborgatni kezdte nem régen szerelem“, — im így hangzik

Csak te benned vagyok minden reménvségem,
Tőled vár kegyelmet szegény árva fejem,
Elbúsult életem.

Zárd meg, bár tovább is ne gerjeszd szerelmem,
Égő szerelmedtől enyhődjék gyötrelmem,
Ne fogyaszd életem.

Oh szép. Vénus asszony, ki minden szívekkel,
Bírsz; s foglalsz egymáshoz sokat szerelmekkel
És igaz hűséggel.

Bú miatt gyötrődött, fáradt bánatjában
Szívem, nyughatatlan mint volt ő magában,
Nagy kín vallásában.

Oh Isten, e törben, ki immár ejtettél,
Szép Dianám kívül, kivel ismertettél,
Lelkem sem hal, sem él.

Reménytelen voltam mind addig elmémben.
Míg e Cupidócska nem vett szerelmében,
Nem foglalt szívében.

Életem napjait csak neked ajánlom,
Szerelmedet híven s igazán szolgálom.

.

.

.

.

E verseket szerzém egy fene barlangban,
Édesemtől menvén keserves bánatban,
Jutván búulásban.

A végső versszakban előforduló „fene barlang” az aggteleki, miután ez a Keglevichek birtokához tartozott. Az onomasticonból nézetem szerint a két utolsó előtti versszak hiányzik, miután annak megfelelő papír rész van kiszakítva.

Az utolsó versszak kezdőbetűje **E** betű lévén, s a két utolsó előtti versszak hiányozván, hihetőleg a kezdőbetűkből „C z o b o r É v a e” volt olvasható.

Együttal közlöm gróf Keglevich Gábornak egy újabban lelt onomasticonát 1720-ból, melynek azonban alig van irodalmi értéke.

Címe: „Ngos gróf Pethő Mária asszony anyámnak ő ngának fiúi szeretettel maga patronája napját ezen versekkel kívánja alatt fölratott.”

Gerjedjen föl mostan a hajnali csillag,
Ki az egész világ előtt fénylik, villog,
Bocsássa sugarát hamar a fényes nap,
Mely egész világot sugarával becsap.

Ragyog, mert bizonynyal ékesen is fénylik,
Mert annyi gyémánttal, rubinttal tündöklök,
Az én vigasságom immáron tündöklök,
Az, kinek ünnepét vigadva tisztelik.

Oh megfoghatatlan öröme vigasság,
Egyfelől mellette menjen a boldogság,
Másfelől az örök végtelen bátorság,
És ugyan elfogja dicsős világosság,

Folyjon tehát mostan öröm alleluja,
Utcánkint hallassék, melylyel vigasztalja,
Isten ő Főlsége e szívet táplálja,
Az, kinek ünnepét mindig áldja.

Fére legyen onnét minden szomorkodás,
Helyet sem találjon sírás és bánkodás,
Ne is jöjjön ide gonosz viaskodás,
Regnáljon egyedül öröm és vigadás.

Pengessed citerád, serkenj fel álmodból
Muzsám, megviradott hajnal a világából,
Mária napja eljött szent Jakab havából,
Jó hírt üzen neked Kassa városából.

És ki legyen mondd meg, ne tartóztasd szívünk,
Kié vajon e nap, kit mostan mi ülünk,
Ki az, kit annyira kedvelünk, tisztelünk,
Hadd tudjuk bizonynyal, kit kell köszöntenünk.

Teljes szelidséggel ennek természete,
Mert karján galamb ül, szokása jelenti,
Virtusokkal teljes, az is ékesíti,
Nem pompa, sem a nagy gazdagság szépíti.

Ha csak igen tudni kívánod ki légyen,
Ékes Pethő Mária in elődbe mégyen,
Kit szép seregetek gyengén körül vegyen,
Dolos szigetének közepébe tegyen.

Örvendezhet az rap Nymphanok serege,
Fénylik mert a kegyes múzsák egésége,
Tündöklik bizonynyal Minerva szépsége,
Feltetszett szíveknek kívánt reménysége.

Miként a galambot mindenek ked elik,
A pünkösdi rózsát kegyes szívvel veszik.
Hogy ily kedvessége legyen csak az illik
Máriának, melynek ünnepét most ülik.

Adjon Nagyságodnak az Isten sok jókat,
Több számos esztendőök folytában ily napot,
Nyujtson az egekből sok szép ajándékot,
Nagyságod szívének minden kívánt jókat.

Reggel, dél és este, hogy szerencsés legyen,
Nagyságod éltében gonoszt ne szenvedjen,
Hanem mindenkben kedve szerint legyen,
Fiúi szerelem kívánja úgy legyen.

Immár csak azt mondom, hogy az Isten tartsa,
Nagyságodat minden javakba foglalja,
Semmi rossz szerencse, hogy soha ne bántsa,
Hanem csak a jóknak ajándékát nyújtsa.

A ki eztet írta nem hízkeledésből,
Hanem igaz és hív fiúi elméből,
Írta mert ő napja följött a fellegből
Kit régenten kívánt ő teljes szívéből.

Ezen széles földnek mennyi fű magvai,
A világon lévő vizeknek habjai,
Mennyi a rőpdőző madarak tollai,
A magas hegyeken lévő fák ágai.

Lett hány csepp esőcske eddig a felhőből,
Hányféle virág nőtt ki az egész földből,
A tengernek vize, mennyi áll csöppökből,
Kívánok annyi jót Nagyságodnak szívből.

Ezek úgy legyenek, szívessen kívánom,
Imádságommal is ezeket óhajtom,
Melyet meg is adja Isten azt jól tudom,
Nyújtsa szent malasztját mindenkben vallom.

Ne feledkezzél el én rólam is kérlek,
Anyai gratiádban míg élek, hadd legyenek
Kivánom, hogy mindent kedvére én tegyek,
Így én is anyai szeretetet nyerjek.

Kívül ráírta a grófné: „Gábor fiam nekem csinált versei,
Kassán.“

Ennyi az, a mit a Keglevich költőktől felmutathatok.

VARÁZSJÉI GUSZTÁV.

Irodalomtörténeti repertórium 1880.

Ötödik közlemény.

- Abel Jenő.* „Magyarországi humanisták és a Junai tudós társaság. Budapest 1880.“ lsm. Kont Ignác. P. Napló 152. sz. — „Adalékok a humanizmus történetéhez Magyarországon. Budapest 1880.“ lsm. Kont Ignác. U. o. 208. sz.
- Ábrányi Emil.* Látogatás Kossuth Lajosnál. Egyetértés 157. sz. — A Petőfi-Társaság két halottja Csepreghy Ferenc, K. Papp Miklós. Koszorú III. 269—271. l.
- Ábrányi Kornél ifj.* Szemere Bertalanról. (Első levele a száműzetésben.) Ország-Világ. I. 123. l. hasonmással. — „Edmund párbaja. Regény 2 köt.“ lsm. Irmei. P. Napló 174. sz.
- Abrest, P. D.* A népies regényírás Franciaországban. Főv. L. 141. sz.
- Acsády Ignác.* „Aranyországban. Vigj. 3 felv. Budapest 1880.“ lsm. —s. Koszorú III. 278—280 l. — lsm. Vadnai Károly. U. o. 383—384. l
- Akademia* (A magyar tudományos-) közülése. Vasárn. Ujs. 21., 22. sz.
- Apponyi Albert gróf.* Széchenyi István gróf. Magyarország 152. sz.
- Arany János* levele Szilágyi Sándorhoz Szalonta, jan. 9. 1851. Ország-Világ I. 3. sz. hasonmással, közli Abafi Lajos. — „Toldy szerelme. Budapest 1880.“ lsm. (i—.) Koszorú III. 82—94. l.
- „*Aristophanes* vigjátékai. Ford. Arany János I. kötet. Budapest. 1880.“ lsm. Koszorú III. 568—569. l.
- Balázs Sándor.* Gróf Teleki Sándorról. Arcképéhez. Koszorú III. 175—178. l. — Toldy István. Ország-Világ I. 27. sz. hasonmással.
- Ballagi Aladár.* Látogatás Kossuth Lajosnál. Vasárn. Ujság 31. sz.
- Balogh Gyula.* Ovidius (Publius) Naso sírja Szombathelyen. Vasárn. Ujs. 32. sz.
- Barabás Samu.* Szamosközy István történeti maradványai. Hon 155. sz.
- Bátorfi.* Rákosi Tóth László emlékezete. Zalai Közlöny 48. sz.
- Bayer József.* Petőfi Sándor. (Egy osztrák kritikus adatai nyomán.) P. Hirlap 182. sz., Főv. L. 150. sz.
- Beöthy Zsolt.* A XVI. századbéli epikánk eszményei és műnevei. Ország-Világ 150—151. l.
- Berecz Károly.* Az „írói honorarium“ a negyvenes évek elején. Hon 168. sz.
- Berzeviczy Albert.* Írók és műveik. Magy. és Nagyv. 32.—34. sz.
- „*Berzevnyi* latin fordításban Tamasko Istvántól. Budapest 1880.“ lsm. Kont. P. Napló 181. sz.
- „*Bodnár Zsigmond.* Urania. Kármán és Pajor. Irodalomtörténeti értekezés.“ lsm. Koszorú, III. 272—275. l.
- Brandes György.* Musset Alfred és Sand George. Ellenőr 331. sz.
- Camoens Luiz de.* Életrajz. Magyarország és a Nagyv. 23. sz. arck. Ellenőr 283. sz. Hon 169. sz. —á—r. Vasárnapi Ujság 28. sz. arck.
- Cassone Giuseppe,* az olasz Petőfi-fordító. M. Föld 186. sz.